

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
10. - 16. februar 2018. godine

Bilten broj 7/2018

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
O ustavnim raspravama na dan ustavnosti.....	3
Krivično delo prikrivanje imovine ili prikrivanje krivičnog dela nelegalne gradnje.....	4
Kod Mađara tender, a kod nas?.....	5
Lepe želje, dugački rokovi i promašene teme.....	5
Istraživanja	8
Praćenje izborne kampanje.....	8
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	9
Izgradnja stadiona.....	9
Podaci Geodetskog zavoda	9
Mediji	10
Danajski ustavopisci i propuštanje nepropuštene prilike	10

Aktivnosti

Predstavili smo prve nalaze monitoringa izborne kampanje. Transparentnost Srbija prati funkcionersku kampanju, kršenje zakona i zloupotrebe u kampanji, predstavljanje učesnika na izborima na naslovnim stranicama i plasman funkcionerske kampanje u centralnim informativnim emisijama TV stanica. U prošloj nedelji predstavili smo kako su učesnici na izborima bili predstavljeni na naslovnim stranicama beogradskih dnevnih listova. Detaljnije u Biltenu u rubrici Istraživanja.

Zlata Đorđević i Nemanja Nenadić učestvovali su na radionici koalicije prEUgovor o Institucionalnom barometru, na kojoj su dogovorene smernice oko prikupljanja podataka potrebnih za testiranje metodologija. Dogovorena je i izrada publikavije “prEUgovor Institucionalni barometar”.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) imalo je 30 novih slučajeva tokom prošle nedelje - 15 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i 15 na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu. I u ovom biltenu predstavljamo nekoliko slučajeva iz prakse Savetovališta.

Na Fejsbuku smo u protekloj sedmici objavili šest komentara i linkova u vezi sa antikorupcijskim temama, a na našem sajtu šest tekstova, saopštenja i izveštaja. U medijima je u prošloj nedelji objavljeno 75 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije, odnosno vesti u kojoj je citiran stav predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

O ustavnim raspravama na dan ustavnosti

15. februar 2018.

Danas se obeležava dan državnosti i dan ustavnosti Srbije. Upravo ovih dana u toku je jedna neobična i ograničena ustavna debata. Kao što je poznato, „na stolu“ su radne verzije amandmana na delove Ustava koji govore o pravosuđu, na predlog Ministarstva pravde. Davno je uočena potreba da se poveća nezavisnost sudija i tužilaca od zakonodavne i izvršne vlasti, i u domaćim pravnim aktima i od strane evropskih posmatrača. Ustav bi, između ostalog, trebalo da se menja kako bi takve promene imale trajniji karakter, budući da su trenutno predstavnici izvršne i zakonodavne vlasti članovi tela koja utiču na izbor i razrešenje sudija i tužilaca. Kao što smo više puta isticali, izmene Ustava nisu neophodne da se već sada odstrani uticaj politike na izbor sudija i tužilaca, za tako nešto bi bila dovoljna i stvarna želja.

Aktuelno stanje debate o predloženim promenama odlikuje neobično visok stepen saglasja među predstavnicima samog pravosuđa da su ta rešenja neprihvatljiva. To je neobično, budući da su stavovi vlasti u mnogim ranijim situacijama nailazili na veću podršku unutar samih pravosudnih struktura.

O tome se juče [oglasio](#) i Visoki savet sudstva, nakon Vrhovnog kasacionog suda. Oni su zaključili da je značajan deo tog radnog teksta amandmana u suprotnosti sa Nacionalnom strategijom reforme pravosuđa za period 2013-2018. godine i Akcionim planom za Poglavlje 23, i „da su mnogobrojna predložena pozitivna

rešenja koja su u funkciji jačanja nezavisnosti i samostalnosti sudova i sudija, kao npr. isključiva nadležnost VSS za izbor i razrešenje svih sudija i predsednika sudova, ukidanje prvog izbora sudija na probni mandat na tri godine, izbor sudija-članova VSS na osnovu kandidature i glasanja sudija i drugo, potpuno derogirana drugim predlozima amandmana na Ustav, a posebno onim koji se odnose na sastav i način odlučivanja VSS".

S obzirom na to da su predlozi toliko očigledno suprotni proklamovanim ciljevima reforme, neminovno se javlja pitanje svrhe njihovog objavljivanja u ovakvom obliku. Bilo bi logično pomisliti da je cilj bio neka vrsta „tvrđenja pazara“, kako bi se kasnije kroz pregovore učinili manji „ustupci“, ili pak da je u pitanju odugovlačenje procesa, koji i inače bez ikakvog valjanog razloga traje godinama.

Predstavnici vlasti saveznike među građanima za svoje iskazane i neiskazane namere traže ukazujući na potrebu da sudije budu i odgovorne za svoj rad, a ne samo nezavisne. To je bila tačka na koju se isprva oslanjala i reforma iz 2009, koja je donela propali eksperiment „opšteg izbora“.

I sada, kao i pre 2009, ključ odbrane nezavisnosti pravosuđa leži upravo u tome da se Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca pokažu kao organi koji će umeti da sami, bez upliva političara utvrde ko unutar sudstva i tužilaštva radi stručno i nepristrasno a ko ne. Što više to sami budu uspeli da učine, to će imati snažniju podršku i za odbranu i jačanje svoje nezavisnosti od nasrtaja političkih moćnika

Krivično delo prikrivanje imovine ili prikrivanje krivičnog dela nelegalne gradnje

14. februar 2018.

Prema [novinarskom istraživanju](#), prvi na listi SNS za beogradske izbore, koji je i sada javni funkcioner (direktor klinike), Zoran Radojičić poseduje kuću u izgradnji bez dozvole na Zlatiboru i taj objekat nije prijavio u izveštaju o imovini koji je podneo Agenciji za borbu protiv korupcije krajem januara ove godine, sa stanjem od 31.12.2017. Sudeći po fotografijama sa lica mesta, gotovo je nemoguće da je kuća podignuta posle nove godine i da stoga nije podlegala dužnosti prijavljivanja. Neprijavlivanje imovine i prihoda javnih funkcionera ili davanje lažnih podataka o imovini je propisano kao krivično delo. Međutim, da bi postojala krivična odgovornost, traži se i određena namera, da je to učinjeno radi „prikrivanja podataka o imovini“. Kao što smo mnogo puta ukazali ovo krivično delo je veoma loše definisano. Predlozi koji smo davali tokom proteklih gotovo deset godina da se ono izmeni i premesti u Krivični zakonik nisu razmatrani (predlog se može pročitati u okviru ove publikacije <https://goo.gl/dKAXAE>, na strani 20).

U slučaju direktora/kandidata Radojičića se čini da je namera neprijavlivanja imovine prevashodno bila da ne prijavi sam sebe za drugu nezakonitu radnju – građenje objekata bez dozvole, a ne da sakrije činjenicu da poseduje kuću u izgradnji. Naime, da je zaista mislio da zametne trag ovoj imovini, verovatno ne bi prijavio ni to da poseduje plac na Zlatiboru. Zemljište na toj planini, ostim starosedelaca, niko i ne kupuje radi poljoprive, već upravo kako bi na tom mestu izgradio neku vikenicu, hotel, pumpu, prodavnicu...

To ne isključuje mogućnost da bi tužilaštvo i sud drugačije procenili i da bi ipak podigli/prihvatili optužnicu, ali je sudska praksa po tom pitanju nedovoljna za validne procene ponašanja pravosudnih organa.

KRIK skreće pažnju i na ponašanje Agencije za borbu protiv korupcije. Sudeći po odsustvu bilo kakvog demantija ili objašnjenja, u slučaju imovinskih izveštaja doktora Radojičića je zaista izvršena naknadna dopuna na drugim mestima. Bez obzira na to kakve namere stoje iza tog čina, stvar veoma ozbiljno narušava ugled Agencije i uverenje javnosti i drugih funkcionera u njeno nepristrasno postupanje.

Ta opasnost daleko prevazilazi informativnu ili bilo kakvu drugu vrednost ispravki koje su, prema onom što se može pročitati do sada, unete u izveštaje o imovini. Naime, sudeći po tekstu KRIK-a, naknadno su dopunjeni izveštaji Radojičića za 2015. i 2016. i to podacima o imovini koji su bili objavljeni u njegovom ranijem izveštaju. Nije za sada jasno da li je u pitanju propust funkcionera da ponovi podatke ili je u pitanju propust Agencije da prilikom objavljivanja podataka kombinuje podatke iz prvobitnog i dopunjenog izveštaja. U svakom slučaju je štetno po ugled i ovog državnog organa i javnog funkcionera da ispravka i dopuna podataka ne budu praćene zvaničnim objašnjenjem o tome šta se dogodilo i da li u čitavom slučaju ima ičije krivice.

Kod Mađara tender, a kod nas?

11. februar 2018.

Iako znamo da je modernizacija pruge Beograd – Budimpešta dogovorena i da će biti finansirana iz kineskog kredita, još uvek ne znamo koja je računica isplativosti ovog posla. Za razliku od eventualne koncesije kod koje bi isplativost investicije bila pitanje o kojem se stara investitor, ovde je reč o novcu koji će otplaćivati poreski obveznici. Još zanimljivije je pitanje pravne procedure koja će se sprovesti pre radova. Naime, dosadašnji aranžmani koji uključuju kredite kineske banke podrazumevali su i kineske izvođače radova koji posao dobijaju bez nadmetanja. To je, na primer, bio slučaj kod izgradnje Pupinovog mosta i novog postrojenja termoelektrane u Kostocu.

Za razliku od Srbije, Mađarska, kao članica Evropske unije, nema pravo da ignoriše Zakon o javnim nabavkama, čak ni kada se finansiranje vrši na osnovu međudržavnog sporazuma.

Nakon zajedničke sednice vlada Srbije i Mađarske čujemo da je „Mađarska transparentno raspisala javnu nabavku i da su 33 kompanije zainteresovane. Oko toga nema nikakvih problema“. To nam je saopštila Ana Brnabić. S druge strane, kada je reč o Srbiji, nema informacije da je raspisan takav tender, pa čak ni najave da li će biti, a da zabuna bude veća u istoj vesti čitaoci mogu pročitati izjavu premijerke da je Srbija već započela radove na deonicama Beograd-Stara Pazova i Stara Pazova-Novi Sad. Deonica od Stare Pazove do Novog Sada se rekonstruiše sredstvima iz ruskog kredita, a radove izvodi ruska kompanija “RŽD Internešenel“.

Lepe želje, dugački rokovi i promašene teme

10. februar 2018.

Mnogi državni organi, jedinice lokalne samouprave, javna preduzeća, ustanove i drugi obveznici izrade planova integriteta prihvatili su da načine ambiciozne korake kako bi sprečili korupciju.

Oni su, naime, u planovima integriteta koje su krajem prošle godine predali Agenciji za borbu protiv korupcije, izabrali mere za unapređenje

integriteta, među kojima su mnoge za čije se uvođenje TS zalaže već godinama.

Iz oblasti transparentnosti lokalne samouprave, to su neke mere (indikatori) obuhvaćeni našim LTI istraživanjem (<https://goo.gl/dN1E8G>):

- Propisati obavezu objavljivanja nacrtu/predloga akata koji se usvajaju u Skupštini lokalne samouprave.
- Usvojiti interni akt kojim se reguliše održavanje javnih rasprava o predlozima/nacrtima akata koji se usvajaju u Skupštini lokalne samouprave.
- Propisati obavezu da se odgovara na predloge/sugestije, odnosno da se obrazlaže neusvajanje predloga/sugestija koji stignu u toku javne rasprave.
- Propisati obavezu objavljivanja predloga/sugestija i odgovora na predloge/sugestije koji stignu u toku javne rasprave.

Tu su i mere iz oblasti javnih nabavki:

- Izraditi pisanu analizu potreba za nabavkom dobara i usluga u predstojećoj godini pre izrade plana javnih nabavki za narednu godinu
- Izraditi plan javnih nabavki u potpunosti na osnovu analize potreba.
- Izraditi periodične izveštaje o realizaciji ugovora proisteklih iz postupka javne nabavke.
- Redovno objavljivati izveštaje o realizaciji ugovora na internet prezentaciji institucije.

Postoje, međutim, dva problema - planovi integriteta su, praktično, interni akti i nema sankcija ni ako se ne izrade ni ako se odabrane mere ne sprovedu.

Takođe, mnogi organi su izabrali dugačke rokove (od dve, dve i po godine) za uvođenje nekih jednostavnih mera koje ne zahtevaju angažovanje ljudi ili trošenje dodatnog novca, a značajno mogu unaprediti transparentnost i sprečiti korupciju - na primer, objavljivanje zaključenih ugovora o javnim nabavkama. Ako se već objavljuje kompletna dokumentacija (izuzev ugovora), nije jasno zbog čega bi nekome bilo potrebno dve godine priprema da počne da objavljuje i ugovore.

Ovako, ostaje da Agencija prati, barem na uzorku, kako se sprovede planovi, ali to mogu i da čine lokalne organizacije, mediji i građani. Naime, na sajtu Agencije može se proveriti ko je izradio plan, potom se plan može dobiti zahtevom za slobodan pristup informacijama, a na zainteresovanim je potom da prate ostvarivanje obaveza i da vrše pritisak da se ono što je prihvaćeno i ispuni.

Međutim, dok kod onih koji su izabrali konkretne mere i rokove, barem može da se prati ostvarivanje, veći problem je kod organa koji su "promašili temu".

Plan integriteta, naime, predstavlja plan mera koje organ SAM želi i može da sprovede kako bi unapredio integritet i otklonio rizike za nastanak korupcije.

Apsurdno je, stoga, kada, na primer, pokrajinski Sekretarijat za kulturu u svom planu integriteta planira aktivnosti koje treba da sprovedu Agencija za borbu protiv korupcije i Ministar za državnu upravu do 1. marta 2018. godine. (da se Zakonom o Agenciji za borbu protiv korupcije regulišu situacije u kojima se korupcija prijavljuje i koje podrazumevaju zaštitu lica koja korupciju prijave odnosno da se donese katalog radnih mesta kojim će se na kvalitetniji način urediti poslovi i zadaci zaposlenih u upravi). Gotovo sve mere koje je ovaj sekretarijat odabrao propisuju obaveze nekih drugih organ (Uprava z a javne nabavke, pokrajinska vlada, drugi pokrajinski sekretari, ministar finansija), ali su oni dobili bar malo duže rokove nego Agencija i ministar državne uprave.

Slična je situacija i sa Upravom carina i javnim nabavkama. Carina je odabrala odlične mere za unapređenje javnih nabavki - redovno objavljivati izveštaje o realizaciji ugovora na internet prezentaciji institucije, propisati obavezu da lica koja donose odluku o sprovođenju postupka koji se izuzima od primene Zakona o javnim nabavkama potpisuju

izjavu da nisu u sukobu interesa u odnosu na ponuđače i u odnosu na ugovornu stranu.

Međutim, uz te mere su stavili napomene da nisu adekvatne i "modifikovali ih", odnosno odlučili da mera bude: "Obratiti se Ministarstvu finansija u čijem je sastavu UC radi razmatranja pokretanja inicijative kod nadležnog organa radi dopune Smernica Direkcije za elektronsku upravu u vezi sa objavljivanjem izveštaja o realizaciji ugovora na internet prezentaciji institucije" i "Obratiti se Ministarstvu finansija u čijem je sastavu UC radi razmatranja pokretanja inicijative kod nadležnog organa radi dopuna Zakona o javnim nabavkama u skladu sa usvojenim Planom integriteta".

Ne treba komentarisati koliko je apsurdno tražiti da se Zakon uskladi sa internim aktom kakav je plan integriteta. Ono što je činjenica jeste da Zakon o javnim nabavkama ne zabranjuje potpisivanje izjave o sukobu interesa. Dapače, to je nešto što je trebalo urediti planom za sprečavanje korupcije u javnim nabavkama. Takođe, smernice su neobavezujući akt, i jedini razlog zbog kog bi se pokretala inicijativa za njihove izmene, umesto da organ sam odluči da objavljuje ugovore može biti stvaranje privida da se sprovede antikorupcijske mere. Umesto da se one zaista sprovedu.

Istraživanja

Praćenje izborne kampanje

13. februara 2018.

Transparentnost Srbija u izornoj kampanji prati funkcionersku kampanju, kršenje zakona i zloupotrebe u kampanji, predstavljanje učesnika na izborima na naslovnim stranicama i plasman funkcionerske kampanje u centralnim informativnim emisijama TV stanica. Predstavljamo kako su u prve četiri nedelje kampanje učesnici na izborima bili predstavljeni na naslovnim stranicama beogradskih dnevnih listova.

Izborna lista "Aleksandar Vučić – Zato što volimo Beograd!" bila je ubedljivo najzastupljenija na naslovnim stranicama dnevnih listova u prve četiri nedelje kampanje, a njeni kandidati i lider naprednjaka bili su gotovo 90% slučajeva prikazani u pozitivnom kontekstu.

Aleksandar Vučić, Siniša Mali, Goran Vesić i drugi kandidati sa liste (ukupno 13), kao i SNS, imali su 171 pojavljivanje na naslovnim stranicama devet dnevnih listova koji izlaze u Beograd. Od toga 149 u pozitivnom kontekstu (87%), sedam u neutralnom (4%) i 15 u negativnom (9%), i to svih 15 u listu "Danas".

Drugi po broju pojavljivanja su Dragan Đilas, Vuk Jeremić i Saša Janković, sa ukupno 68, uglavnom u negativnom kontekstu. Od 68 naslovnica na koje su se "probili", u pozitivnom svetlu su Đilas, Jeremić i Janković predstavljeni u 24 slučaja, u neutralnom u 6, a u negativnom u 38. Gotovo sva negativna (37 od 38) su u tabloidima.

"Da oslobodimo Beograd" ima 24 pojavljivanja (17 pozitivnih, 5 neutralnih i 2 negativna), lista Ivica Dačić 23 (17/6/0), lista Dostaje bilo i Dveri 20 (13/2/5) i Aleksandar Šapić 16 (4/5/7)

Ostali imaju manje od 10 pojavljivanja.

List "Danas" imao je najraznovrsniju ponudu u ove četiri nedelje - predstavljeni su imenom ili slikom predstavnici 13 lista (od toga dve koje još nisu podnete - Luka Maksimović i LDP). "Najekskluzivnija" je naslovna stranica 24 sata - pojavljuju se samo Aleksandar Vučić i kandidati sa njegove liste (46 puta, od toga 45 u pozitivnom kontekstu, jednom u neutralnom) i Aleksandar Antić jednom, u pozitivnom.

Posmatrane su naslovne stranice listova 24 sata, Alo, Blic, Danas, Informer, Kurir, Novosti, Politika i Srpski telegraf u periodu 15. januar - 11. februar.

Detalji o zastupljenosti na naslovnim stranicama se mogu videti na grafičkim prikazima na sajtu TS: <http://transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/pod-lupom/9802>

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo nekoliko slučajeva iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Izgradnja stadiona

Transparentnost Srbija dobila je prijavu u kojoj se iznose moguće nepravilnosti u vezi sa izgradnjom fudbalskog stadiona u vojvođanskoj opštini. U prijavi se navodi i direktna odgovornost lica iz opštinske uprave koja su prilikom realizacije projekta izgradnje stadiona prekršila ili dozvolila kršenje nekoliko zakona. Pored izdvajanja značajnih sredstava projekat nije završen ni dve godine nakon početka radova a postavlja se i pitanje bezbednosti svih gledalaca na stadionu ako objekat postane funkcionalan. U prijavi se tvrdi da su radovi na izgradnji nosećih stubova za reflektore počeli sredinom maja 2016. godine bez projektne dokumentacije, saglasnosti, ishodovanih dozvola. Radove je izvodilo lokalno javno komunalno preduzeće, ali kako se u dopisu navodi, po zvanično dobijenim informacijama iz tog preduzeća, oni za te radove nemaju nikakvu dokumentaciju. Sa druge strane postoje slike radova na kojima se jasno vidi da su na tim poslovima angažovani radnici i mehanizacija tog preduzeća.

Podaci Geodetskog zavoda

Jedan od korisnika Savetovališta ukazao je na saopštenje Republičkog geodetskog zavoda u kojem tvrde da Poverenik za informacije iznosi neistine i insinuiru u vezi sa dostavljanjem podataka zatraženih zahtevima pristup informacijama od javnog značaja od Zavoda. Kako nam je u poruci ukazano, suština je u tome da Zavod selektivno primenjuje Zakon o slobodnom pristupu informacijama te da pokušava (i ne samo pokušava, već i naplaćuje) da određeni deo podataka koje poseduje unovči kroz plaćanje takse. Iz onog što je RGZ objavila ne vidi se šta je bio predmet spornih zahteva za velikim brojem dokumenata za koje protestuju i šta je to što bi oni u tom konkretnom slučaju davali a šta naplaćivali. Sa druge strane, RGZ je jedna od insitucija koja poseduje velike količine podataka za koje postoje opravdani interes javnosti da se iznesu. Kako su i sami pokazali želju da otvore što više podataka kroz učešće u open data projektima i radnim grupama za otvaranje podataka, ostaje nejasno zašto bi selektivno odabirali koji podaci jesu za otvaranje i pristup informacijama a od kojih bi pravili zaradu kroz naplatu. Kao ilustracija stava Kancelarije Poverenika dat je i slikovit primer: u prvom Vodiču kroz zakon o dostupnosti informacija (FOD, 2005) naveden je primer sa podacima (besplatno) dobijenim od državnih organa vezanih za zemljište (primer na str. 26): "Jedan čovek je pred odlazak iz Srbije 40-ih godina prošlog veka zakopao ćup sa dukatima na nekoj voždovačkoj livadi. Prema orijentirima iz tog vremena označio je na mapi gde se blago nalazi i na samrtni dao mapu svom unuku. Unuk, državljanin Kanade, prvi put dolazi u Srbiju i uviđa da je dedina mapa neupotrebljiva, jer se na mestu nekadašnjih orijentira nalaze zgrade i parkovi. Ipak, saznajući za Zakon o slobodnom pristupu informacijama ne gubi nadu i posle potrage u arhivima traži i dobija planove zemljišnih parcela iz raznih perioda, na osnovu kojih precizno utvrđuje gde se blago nalazi. Pri svemu tome, nikome ne objašnjava zašto su mu kopije tih starih planova potrebne. Plaća samo nužne troškove kopiranja dokumenata koje je hteo da ponese sa sobom da bi našao blago."

Mediji

Danajski ustavopisci i propuštanje nepropuštene prilike

Blog sudije Majića, Miodrag Majić, 14. februar 2018.

Nedavno objavljeni radni tekst ustavnih amandmana Ministarstva pravde za kratko vreme uspeo je da učini nešto što je pre samo nekoliko nedelja izgledalo gotovo nemoguće.

Umrtvljeno i naizgled u potpunosti zauzdano srpsko pravosuđe, naprasno se prenulo iz ropca! Razloge za neočekivanu reakciju ipak ne treba predugo tražiti. Po svemu sudeći, predložena rešenja su u toj meri neprihvatljiva, da su i srpske sudije, tradicionalno tolerantne spram različitih oblika mobinga, ovoga puta odlučile da dignu glas. Jedan za drugim, Visoki savet sudstva, Vrhovni kasacioni sud, ali i kolegijumi sudova u Kragujevcu, Negotinu i Novom Sadu, ovih dana zahtevaju povlačenje predloga koje opravdano smatraju ne samo neprihvatljivim, već i nepopravljivim.

Da li su se to, i u čemu, aktuelni reformatori ovoga puta preračunali? Zbog čega izostaju tradicionalna pisma podrške, kojih nije manjkalo čak i tokom ozloglašene reforme pravosuđa iz 2009? Kako to da "čistokrvni" predsednici sudova i njihove štitonoše ne uspevaju da održe stvari pod kontrolom? Kamo zastavice i aplauzi?

Odgovor je jednostavniji nego što to na prvi pogled izgleda. Usuđujem se da kažem da sam ga u maju prethodne godine, u jednom intervjuu, čak i najavio. Lekcija, koju je aktuelno Ministarstvo pravde očigledno preskočilo, glasi otprilike ovako: Kada misliš da je podanik mrtav, ne žuri da ga natovariš na leđa pre nego što mu još jednom opipaš puls. Jer ako je nevoljnik ipak samo bez svesti, može se prenuti i poželeti da spreči neumitnost "konačnog rešenja".

Ne znam da li me razumete.

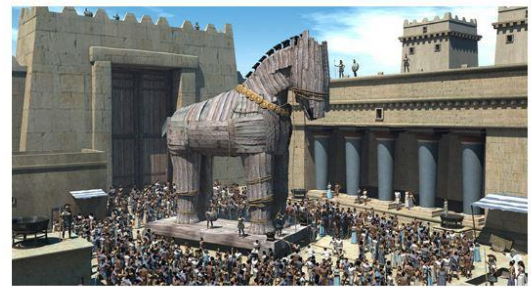
Ma koliko uniženo, osramoćeno i obezvlašćeno bilo, srpsko pravosuđe danas nije ono isto od pre deset godina. Upravo ta činjenica predstavlja i najznačajniji previd novih pravosudnih "usrećitelja".

BLOG SUDIJE MAJIĆA

13. FEBRUARY 2018. BY MISA MAJIC 6 COMMENTS

Danajski ustavopisci i propuštanje nepropuštene prilike

Share 05 Tweet 3

Nedavno objavljeni radni tekst ustavnih amandmana Ministarstva pravde za kratko vreme uspeo je da učini nešto što je pre samo nekoliko nedelja izgledalo gotovo nemoguće.

Iako grogirano, ono je ipak starije za jedno značajno, teško oprostivo iskustvo. Računajući na još jedan “blic-krig”, ekipa iz Nemanjine je prenebregla činjenicu da se sudije i tužioci još uvek živo sećaju prethodnih “reformatora” i plodova njihovih reformi, i da su pri tome savršeno svesni da će i aktuelni pravosudni “gurui”, jednako kao i njihovi prethodnici, jednom kada se “žurka”završi, a žrtve prebroje, nestati bez traga, ostavljajući pravosuđe u novim ranama i starim ritama. Naposljetku, ali svakako ne i najmanje važno, zaboravili su da je čak i pacifikovanim srpskim sudijama jasno da sve ovo nedvosmisleno “bazdi” na još jedan prikriveni, ali jednako željeni reizbor, nevešto upakovan u oblandu pojednostavljenih sudijskih rokada.

Iskustvo ozloglašene reforme isuviše je bolno da bi ga, čak i domaći suci, skloni okretanju drugih, jednako izlupanih obraza, tako lako zaboravili. Zbog toga su, lakše nego inače, prepoznali pokušaj novog marifetluka. Zbog toga je “danajski dar” u vidu ustavnih amandmana koji će tobože “konačno osamostaliti pravosuđe”, ovoga puta tako brzo raskrinkan. I zbog toga su jalova upinjanja predstavnika Ministarstva pravde da objasne kako ne treba verovati sopstvenim, već njihovim očima, i kako je novo rešenje već sa oduševljenjem prihvaćeno u Briselu, čiji će građani, čak i da je to tačno, valjda umesto nas živeti ovde. Potcenili su čak i ovakvo pravosuđe, očekujući da će, još jednom, sopstvenom rukom namaći omču na pridavljeni vrat.

Zato će, kako sada stvari stoje, koncipirani amandmani ostati zapamćeni samo kao neslavni i brzo raskrinkani projekat Ministarstva pravde, tzv. Akademske mreže Rolan i tzv. “Alumni klub Pravosudne akademije”.

No, ima li ipak i pozitivnih aspekata poduhvata ovog, za jednokratnu upotrebu sklepanog trojca?

Najveću korist od performansa ovog bizarnog ortakluka predstavljao doprinos razumevanju razloga koji se nalaze iza unisonog stava stručne javnosti, prema kojem bi Pravosudnu akademiju, ovakvu kakva je, trebalo držati što dalje od Ustava a verovatno i što dalje od celokupnog domaćeg pravosuđa. Jer, upravo su predstavnici tzv. Alumni kluba ove institucije sopstvenim držanjem tokom debate, na najslikovitiji način pokazali kako je i pre izbora na sudijsku funkciju, sudijskom funkcijom moguće biti ucenjen. Na žalost njihovu, ali i velikog broja kvalitetnih madih kolega koje su im poverile sopstveno predstavljanje, pokazali su nam i pre izbora da nisu zreli za iskušenja koja sobom nosi sudijski posao.

U vreme kada se stručna javnost opravdano usprotivila ponuđenim rešenjima smatrajući ih pogubnim po pravosudnu nezavisnost, predstavnici ovih mladih pretendena na sudijske funkcije pokazali su nam, a da to niko od njih nije tražio, kako bi sutra, u situaciji kada bi postojali drugi njima primamljivi interesi, sudili. Hvalisanje novog pravosudnog eksperimenta lišeno bilo kakve, makar i diskurzivne kritičnosti, ostaće zato, nažalost, trajno obeležje predstavnika ove “eksperimentalne alumni” generacije. Nesumnjivo, razloge njihove apologetike nije teško pronaći. Oni se nalaze u obećanom monopolu na sudijske funkcije, ako i kada ovakva rešenja postanu nova ustavna stvarnost. Pakt izvršne vlasti i “akademaca” sklopljen je na jasno vidljivoj, banalnoj matrici: “Vi nama ustavnu podršku, mi vas “dogodine u Ustav”. Ovakvo držanje stoga bi moglo postati i izvrsna pokazna vežba, čak i na samoj Pravosudnoj akademiji, jednom kada ova zaista postane institucija vredna poštovanja.

Na njoj bi se buduće generacije polaznika učile jednostavnom, a ipak često zaboravljanom principu sudijske etike: nezavisan sudija može biti samo neko ko je nezavisan čovek. A nezavisan čovek ne može biti onaj koji duguje, jednako kao ni onaj koji očekuje! Naročito ako se, kao što je to ovde slučaj, u svojstvu "poverioca" javlja druga grana vlasti.

Da li će, i u kom obliku, ponuđeni amandmani zaista postati deo pozitivnog prava ove države, teško je predvideti. I pored gotovo plebiscitarnog odbijanja ponuđenih rešenja, nije isključeno da će se izvršna vlast potruditi da ih raspoloživim mehanizmima nametne. Za to joj na raspolaganju stoje mehanizmi koje obezbeđuje komotna politička većina. Pritom, ne treba zaboraviti ni to da u realpolitičkom okruženju, ne postoji gadljivost spram pobeda bilo koje vrste, pa tako ni onih koje bi bile Pirove.

No, bez obzira na to kako će izgledati stvarnost, već sada je jasno da bi razumno rešenje bilo samo ono prema kojem bi ovakav predlog bio što pre povučen iz procedure. Tek nakon toga moglo bi se pristupiti ozbiljnom formiranju radne grupe proverenih stručnjaka, koja bi bila u stanju da obavi ozbiljan zadatak formulisanja ustavnih amandmana u oblasti pravosuđa. Proces bi bio olakšan činjenicom da je isto to Ministarstvo pre nekoliko godina, od radne grupe koju je samo formiralo, dobilo kvalitetan tekst sa predlozima rešenja koja je struka u najvećem delu podržala, i od kojih se iz nepoznatih razloga odustalo. Nažalost, dosadašnja iskustva nas uče da su na ovim prostorima razumna rešenja, kada god je za to bilo bilo kakve šanse, ustupala mesto onim nerazumnim.

Nadajmo se da to ovoga puta ipak neće biti slučaj i da ćemo konačno propustiti priliku da još jednu u nizu propuštenih prilika propustimo.

